

ДЕГТЯРЬОВ Денис,

здобувач вищої освіти другого курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

ЮНІНА Марина,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права
та процесу Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

ЩОДО АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ПОВ'ЯЗНИХ З НОТАРІАЛЬНИМ ОФОРМЛЕННЯМ ЗАПОВІТУ В УКРАЇНІ

Інститут спадкового права в Україні має досить вагоме значення, адже завдяки даній галузі права відбувається передача спадщини від спадкодавців до спадкоємців. В Україні спадщина передається у двох порядках: за законом та за заповітом.

Варто зазначити, що саме спадкування за заповітом має більше спірних положень, ніж спадкування за законом. Перш за все, це обумовлено тим, що заповіт повинен бути нотаріально завіреним. Нотаріуси відіграють важливу роль в охороні та захисті безспірних прав.

Слід зауважити, що найпоширенішою та найбільш проблематичною нотаріальною дією є забезпечення реалізації права на спадщину, видаючи відповідне свідоцтво про право на спадщину. Як зазначено в Законі України «Про внесення змін до Закону України «Про нотаріат» від 01.10.2008 р. № 614-VI з 1 червня 2009 року, що дане свідоцтво вправі виносити як державні нотаріуси, так і приватні, тобто обмеження, які були прийнято попередньо, відсутні [1].

Свідоцтво про право на спадщину, згідно з чинним законодавством, видається за заявою спадкоємців, але лише тих, які у порядку цивільного законодавства прийняли таку спадщину. Тобто дане положення стосується тих осіб, яким відомо про спадщину, а інтереси осіб, яким невідомо про складений заповіт та взагалі про спадщину, залишаються осторонь.

Нотаріальній практиці давно відомі випадки, коли спадкодавець складає заповіт на користь тієї чи іншої особи і тримає це в таємниці. Очевидно, що такі особи не мають оригіналу, або копії заповіту, а тому надати її нотаріусу задля можливості підтвердження права на спадщину вони не мають. Також варто зазначити, що вищевказані особи не знаючи свого

права на спадщину навіть не звертаються до нотаріусів [4].

Але ж норми, щодо обов'язку нотаріуса розшукувати таких осіб, в чинному законодавстві не передбачено. Нотаріус уповноважений визначити коло спадкоємців в двох випадках:

1. У зв'язку з їх зверненням;
2. Виходячи зі змісту документів, поданих спадкоємцями, що звернулися із заявами про прийняття спадщини та про видачу свідоцтва про право на спадщину [2,с.54].

Розголошувати зміст заповіту нотаріус не має права, окрім випадків, коли спадкоємець звернувся до нього з заявою, та нотаріус з'ясував чи дійсно в нього є підстави для отримання спадщини.

Варто зазначити, що в спадковому праві також існує інститут секретного заповіту. Цікавим є досвід зарубіжних країн, який полягає в тому, що особа наділена правом складати такий заповіт, але нотаріус та спадкоємці не мають права знати його зміст. В Україні також існує інститут секретного заповіту, але досить багато вчених дискутують з приводу того чи потрібен даний вид заповіту.

Як зазначалося вище, нотаріальне посвідчення має досить важливе значення для спадкоємця при отриманні права на спадщину, а секретний заповіт не має нотаріального посвідчення, тобто не має будь-якого посвідчення того, що він дійсний. Також, задля підтвердження дійсності даного заповіту та того, що людина писала такий заповіт в стані осудності запрошуються свідки та нотаріус, який посвідчує такий заповіт. Секретний заповіт визначає те, що даний заповіт повинен бути відомий лише заповідачу, тобто такий заповіт з легкістю можна визнати недійсним, що при зводиться до чисельних проблем з визнанням кола спадкоємців, які дійсно матимуть право на спадщину. Очевидно, що якщо особа склала секретний заповіт, і його після його смерті визнали недійсним, то спадщина спадкується за законом [3,с.63].

З огляду на вищезазначене слід зауважити, що інститут секретного заповіту є досить неактуальним в Україні. На нашу думку, це пов'язано, перш за все, з тим, що даний інститут на недостатньому рівні визначений в чинному законодавстві України, що пояснює необізнаність населення з приводу особливостей секретного заповіту. Вважаємо, що також, задля успішного та ефективного функціонування інституту секретного заповіту варто впровадити позитивний закордонний досвід, який вміщує в собі відповідний механізм правового регулювання порядку та умов складання секретного заповіту, щоб будь-яка особа мала право обрати підходящий вид заповіту для себе, який в досконалому може захистити як його права та законні інтереси, так і осіб, які є майбутніми спадкоємцями.

У підсумку варто зазначити, що заповіт, незалежно від того секретний він чи ні, має низку проблем, пов'язаних з його нотаріальним посвідченням та в подальшому з визначенням кола осіб, які мають право на спадщину.

Тому, задля забезпечення законних прав та інтересів як спадкодавця, так і спадкоємців необхідно доповнити права нотаріусів з приводу попередження спадкодавців щодо наслідків не повідомлення інших спадкоємців про складення заповіту, а також розробити відповідний правовий механізм виявлення не поінформованих спадкоємців про зміст заповіту після відкриття спадщини та повідомлення їх про можливу участь у нотаріальному процесі. Лише за умови розроблення та забезпечення ефективного механізму складання та посвідчення заповіту вдасться захистити законні права та інтереси спадкодавця та спадкоємців, навіть тих, які через певні обставини не можуть знати про складання заповіту на їх користь.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до Закону України «Про нотаріат»: Закон України від 01.10.2008 р. № 614-VI. URL: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/T080614.html (дата звернення: 10.11.2021)
2. Заїка Ю.О. Спадкове право в Україні. Становлення і розвиток: монографія. Київ, 2007: КНТ, №2. 288 с.
3. Купріянова Х. В. Правове вирішення юридичних колізій інституту секретного заповіту. Європейські перспективи. Харків, 2010. № 3. С. 62–66.
4. Баранкова В. Спадкування за заповітом: проблеми нотаріального оформлення. URL:<http://yurradnik.com.ua/stati/d1-81-d0-bf-d0-b0-d0-b4-d0-ba-d1-83-d0-b2-d0-b0-d0-bd-d0-bd-d1-8f-d0-b7-d0-b0-d0-b7-d0-b0-d0-bf-d0-be-d0-b2-d1-96-d1-82-d0-be-d0-bc-d0-bf-d1-80-d0-be-d0-b1-d0-bb-d0-b5-d0-bc-d0-b8-d0-bd-d0-be/>

ДЕГТЯРЬОВА Марія,

здобувач вищої освіти третього курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

НАГОРНА Олена,

старший викладач кафедри цивільного
права та процесу Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

**ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ
ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА СКЛАДОВА ПРАВОВОГО
РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ**

Сучасний стан українського суспільства вимагає дотримання загальнолюдських принципів і стандартів, які є важливими та основоположними засадами розвитку світового співтовариства. У даний